

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ „УЧЕБНИК ПО СПЕЦИФИЧНИ ВИДОВИ НА ТУРИЗАМ“
ОД ВОН. ПРОФ. Д-Р ТАЊА АНГЕЛКОВА-ПЕТКОВА И ДОЦ. Д-Р ЦВЕТАНКА
РИСТОВА-МАГЛОВСКА ФАКУЛТЕТ ЗА ТУРИЗАМ И БИЗНИС ЛОГИСТИКА,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ – ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 2102-143/9 од 20.9.2023 од 295. редовна седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика, одржана на 20.9.2023 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Дејан Методијески, редовен професор на Факултетот за туризам и бизнис логистика, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,
- д-р Наташа Митева, вонреден професор на Факултетот за туризам и бизнис логистика, Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис на учебник „**Специфични видови на туризам**“ од авторките д-р Тања Ангелкова-Петкова, вонреден професор и д-р Цветанка Ристова-Магловска, доцент на Факултетот за туризам и бизнис логистика, наменет за студентите на прв циклус студии на Факултетот за туризам и бизнис логистика при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Овој учебник е од областа на туризмот и угостителството. Учебникот се состои од дваесет и четири (24) дела, што е во согласност со Наставниот план и програмата на Факултетот за туризам и бизнис логистика. Овој задолжителен предмет се изучува во трета година/петти семестар на насоката Туризам и угостителство како (задолжителен предмет) и ја покрива наставната материја со оптовареност 3+2+2. Може да се користи од сите студенти на останатите факултети каде што се изучува предметот Специфични видови на туризам, но и останатите стручни кадри кои ја проучуваат оваа проблематика. Учебникот е изготвен со цел да се унапреди наставата по предметот Специфични видови на туризам и да се подобри квалитетот и знаењето на студентите. Користена е соодветна литература од познати автори и институции од областа.

Податоци за обемот на ракописот: Ракописот има вкупно 267 страници, 7 табели, 5 графикони и 88 слики. Предаден е за рецензија, среден во А4 формат. Обемот на ракописот на учебникот по содржина ги задоволува критериумите според бројот на часови и според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Краток опис на содржината: Ракописот на учебникот „Специфични видови на туризам“ ги опфаќа основните концепти на видовите туризам, вовед во проектирањето на базата на податоци, како и основните системи во туризмот и хотелиерството. Учебникот е изработен во дваесет и четири (24) дела. Во сите делови јасно и разбирливо се дадени поимите и дефинициите за разните видови на туризам.

Најпрво се обработува поимот и карактеристиките на специфичните видови на туризам, потоа се обработени повеќе дефиниции за поимот кои се соодветно цитирани и приложени во литературата.

Во вториот дел, понуда, побарувачка и карактеристики на современите туристи за специфични видови на туризам се дадени објаснувања за тоа што е понуда, а што побарувачка, што нудат дестинациите и што бараат современите туристи. Дадена е класификација која се заснова на типовите туристи, меѓу кои се оние кои припаѓаат на организираната маса туристи, кои купуваат пакет аранжмани и престојуваат во рамките на дадената дестинација, хотелски комплекси и сл., следејќи ја планираната маршрута целосно одвоени од локалното население и во никој поглед не се авантуристи. Друг тип на туристи се оние кои припаѓаат на индивидуалната маса туристи, кои користат капацитети обезбедени од тур-операторите, но имаат контрола врз сопствените маршрути. Третиот тип на туристи се истражувачите, односно оние кои сами си го организираат патувањето.

Следните два дела се однесуваат на одржлив развој и одржлив туризам, каде јасно се објаснува Агенда 21, според која туризмот е една од најзначајните стопански гранки во светот. Туризмот треба да помогне во водење на здрав и продуктивен живот во согласност со природата, треба да придонесе за зачувување, заштита и реставрација на екосистемот. Одржливиот туризам ги чува ресурсите, ја почитува локалната култура и традиција, не ги злоупотребува производите, тежи кон квалитет не квантитет, подразбира значајни патувања и задоволство кај корисниците на услугите.

Петтата и шестата тема се пообемни, во кои се обработени повеќе видови и подвидови на екотуризам и рурален туризам, како што се: велосипедизам, туризам со коњи (коњички туризам), алпинизам, планинарење, спелеотуризам, параглајдерство, екотури, екодестинации, агротуризам и други. Дадена се: анализа на трендовите во руралниот туризам; значењето на земјоделието; секојдневното за домаќините е необично и несекојдневно за туристите, каде што секој направен производ од домаќините или туристите може да се однесе како сувенир, потоа перспективите за младите и жените како поранлива категорија, во селските подрачја. Табеларно се претставени карактеристиките на концептот за рурален туризам, агротуризам и туризам во селски домаќинства.

Понатаму се дава осврт на градски туризам и културен туризам кои се надополнуваат еден со друг, како што е случајот со екотуризам и рурален туризам. Обработени се видови градски туристички дестинации, кои се постапките во планирање на градскиот туризам. Направено е разграничување што е културно наследство, а што културен туризам, објаснета е меѓународната повелба за културен туризам, ресурсите, обичаите, традицијата и фолклорот.

Следните теми се однесуваат на манифестациски туризам, негови видови и поделби и сл.; бизнис туризам, наутички туризам, каде што се објаснуваат крстарењата со брод и сл.; образовен (едукативен) туризам – воспитно-образовното значење за учење во природа, условите и работата на училиштата во природа. Близок туризам на образовниот е младински туризам, каде што авторките се задржуваат и на hostelите, како едни од најнискобуџетни објекти за сместување на студенти и ученици.

Доста опширно и детално е објаснет религиозниот туризам, како во РС Македонија така и во неколку други земји, се објаснува православна вера, исламот, се задржува на Мека, Медина и Ерусалим како едни од побитните симболи за религијата. Дадени се и други религии за развој на религиозен туризам и сите заедно се објаснети со познати примери за да им бидат поблиски на студентите кои ќе ја изучуваат оваа материја.

Во петнаесеттата и шеснаесеттата точка станува збор за поврзаноста на здравствениот туризам и бањскиот туризам, нивен историски развој, SPA и WELLNESS туризам, трендови во здравствениот туризам, поврзаноста помеѓу Wellness бањи и медицински бањи, нивни претставници и организации и сл.

Во следните делови опфатени се спортскиот туризам, направена е разлика помеѓу спортот и туризмот, дадени се карактеристики на спортскиот туризам и туристите, односот помеѓу туристичките дестинации и спортот и сл. Додека пак ловниот туризам е опфатен малку пошироко и дадени се регулативи и правила за негово исполнување како еден од посебните форми на туризам. Ловниот туризам како сегмент на ловното стопанисување, потребна инфраструктура за развој на ловниот туризам и сл.

Останатите теми се однесуваат на мрачен (dark) туризам, туризам за храна и вино, кампинг туризам, авантуристички и екстремни туризам. Во овие делови како и во претходните дадени се видувања и размислувања од еминентни професори и научници кои се занимаваат со таа проблематика. Мрачниот туризам е посебно претставен бидејќи се повеќе и повеќе станува атрактивен за туристите кои ги посетуваат таквите места како што се логорот Аушвиц, Јасеновац и други логори од Втората светска војна или пак полињата на смртта на Сремскиот фронт и сл., а агенциите и туроператорите се почесто ги нудат како дел од нивните аранжмани.

Во дваесет и третата точка е дадена застапеноста на дигиталните технологии кај специфичните видови на туризам, каде што се објаснуваат видовите на дигитални технолошки трендови, транзицијата кон дигиталните технологии: нови бизнис модели за давателите на услуги, потоа транзиција кон дигиталните технологии: ново искуство за туристите и сл.

За на крај да се заокружи со истражување и проценка на локалните ресурси за организирање на специфични видови на туризам.

На крајот од ракописот е дадена користената литература и интернет страници, каде што се наведени сите наслови, цитирани во материјалот, предмет на овој учебник.

ЗАКЛУЧОК

Според гореизнесеното, рецензентите констатираа дека поднесениот ракопис за учебникот „Специфични форми на туризам“ од д-р Тања Ангелкова-Петкова, вонреден професор и д-р Цветанка Ристова-Магловска, доцент, опфаќа научни, стручни и наставни содржини според наставната програма за овој предмет. Материјалот е квалитетно обработен и систематизиран, а ракописот е напишан на јасно разбирлив стил и на ниво достапно и разбирливо за студентите.

Учебникот ќе придонесе студентите на поедноставен начин да ја совладаат оваа значајна материја од областа на туризмот, која е целосно во согласност со наставната програма на соодветната дисциплина што се слуша во трета година / петти семестар на насоката Туризам и угостителство како задолжителен предмет.

Со задоволство му препорачуваме на Наставно-научниот совет на Факултетот за туризам и бизнис логистика да го прифати позитивно рецензираниот ракопис за учебникот „Специфични форми на туризам“ од авторките д-р Тања Ангелкова-Петкова, вонреден професор и д-р Цветанка Ристова-Магловска, доцент, како основен учебник и да одобри негово користење според Правилникот за издавачка дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип.

Рецензенти

Д-р Дејан Методијески, редовен професор,
ФТБЛ - Факултет за туризам и бизнис логистика - Гевгелија,
Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип ,с.р.

Д-р Наташа Митева, вонреден професор,
ФТБЛ- Факултет за туризам и бизнис логистика - Гевгелија,
Универзитет „Гоце Делчев“ – Штип, с.р.